

BÖLÜM 10

SERVİKS KANSERİ VE HPV

Elif Tuğçe SOLMAZ ¹

Ali Alper SOLMAZ ²

GİRİŞ

Serviks kanseri, büyük ölçüde önlenabilir bir hastalık olmasına rağmen dünya genelinde kadınlar arasında en sık görülen dördüncü ve en sık ölüme neden olan üçüncü kanserdir¹. Türkiye Kanser İstatistikleri 2020 raporuna göre serviks kanseri Türkiye’de kadınlarda en sık görülen sekizinci kanserdir². Serviks kanserinin birincil nedeni Human Papilloma Virüsü (HPV)’dür. Bütün ülkeleri etkileyen bir halk sağlığı sorunu olmasına rağmen düşük ve orta gelirli ülkelerde görülme sıklığının yüksek gelirli ülkelere göre çok daha fazla olduğu bildirilmektedir³. 2022 yılında serviks kanserine bağlı ölümlerin %94’ünün sağlık hizmetlerine erişimin, tarama ve tedavi programlarının kısıtlı olduğu düşük ve orta gelirli ülkelerde meydana gelmiş olması küresel adaletsizlik ve sağlığın sosyal belirleyicilerinin etkisini ortaya koymaktadır. Serviks kanseri küresel yükünün artarak devam etmesi nedeniyle 2030 yılında 700.000 vaka ve 400.000 ölüme ulaşması beklenmektedir. Dünya Sağlık Örgütü 2020 yılında bir halk sağlığı sorunu olarak Serviks Kanseri’nin Ortadan Kaldırılması İçin Küresel Strateji’yi kabul etmiştir⁴. Bu strateji kapsamında aşılama, tarama ve tedavi hizmetlerini yaygınlaştırarak 2030 yılına kadar serviks kanseri sıklığını 100.000 kadında 4’e indirmek hedeflenmiştir.

Serviks kanseri, dünyada ve ülkemizde sık görülen, ölüme neden olan, aşı ve taramayla önlenabilir bir hastalık olması sebebiyle önemli bir halk sağlığı sorunudur. Bu derleme ile serviks kanserinin dünyada ve ülkemizdeki hastalık yükü, tarama programı ile erken tanı yöntemleri ve HPV aşılarının güncel kullanımının ortaya koyulması amaçlanmıştır.

¹ Uzm. Dr., Adana Yüreğir İlçe Sağlık Müdürlüğü, etugcetopal@gmail.com, ORCID iD: 0000-0003-3257-5039

² Uzm. Dr., Adana Şehir Hastanesi, alialpers33@hotmail.com, ORCID iD: 0000-0003-4696-1723

SONUÇ

Sonuç olarak serviks kanseri dünyada ve ülkemizde sık görülen, ölüme neden olan ancak aynı zamanda tarama programları ile kontrol altına alınabilir ve kapsayıcı bir bağışıklama programıyla tamamen önlenebilir bir hastalıktır. Dünyada sağlık hizmetlerine erişimdeki adaletsizlikler ve yoksulluk sebebiyle serviks kanserinin düşük gelirli ülkelerde çok büyük bir halk sağlığı sorunu olduğu görülmekle birlikte hala gelişmiş ülkelerde de tamamen ortadan kaldırılabilmiş değildir. Serviks kanseri, yaygın aşılama ile insanlar tarafından ortadan kaldırılabilir olması sebebiyle diğer kanserlerden ayrılmaktadır. Bu açıdan DSÖ Serviks Kanseri Eliminasyon Programı'nda da öngörüldüğü gibi tarama programlarının ve bağışıklama hizmetlerinin yaygınlaştırılması ile serviks kanseri ve buna bağlı ölümlerin önüne geçmek ve önümüzdeki yıllarda bu hastalığı tamamen ortadan kaldırmak mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

1. International Agency for Research on Cancer (IARC) (2022). Erişim:09.09.2025. <https://gco.iarc.fr/today/en/dataviz/bars?mode=population>
2. T.C. Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Türkiye Kanser i stati sti kleri (2020). Published online 2025:1-40. <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kanser-istatistikleri.html>
3. World Health Organization (WHO). *Global Strategy to Accelerate the Elimination of Cervical Cancer as a Public Health Problem: Technology Landscape.*; 2020. <https://www.who.int/publications/i/item/9789240014107>
4. World Health Organization (WHO) (2024). Human papillomavirus and cancer. Erişim:10.09.2025. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/human-papilloma-virus-and-cancer>
5. Ferlay J, Colombet M, Soerjomataram I, et al. Cancer statistics for the year 2020: An overview. *Int J Cancer*. 2021;149(4):778-789. doi:10.1002/ijc.33588
6. World Health Organization (WHO) (2024). Cervical Cancer Elimination Initiative. Erişim:05.09.2025. <https://www.who.int/initiatives/cervical-cancer-elimination-initiative>
7. National Cancer Institute (NIH) (2024). Cervical Cancer Causes, Risk Factors, and Prevention. Erişim:10.09.2025. <https://www.cancer.gov/types/cervical/causes-risk-prevention>
8. T.C. Sağlık Bakanlığı Rahim Ağzı (Serviks) Kanseri. (2019). <https://tektiklabilgielinde.saglik.gov.tr/rahim-agzi-serviks-kanseri.html>
9. Türk Jinekolojik Onkoloji Derneği. Rahim Ağzı(Serviks) Kanseri. Erişim:10.09.2025. <https://www.trsgo.org/files/toplum-icin/rahim-agzi-serviks-kanseri.pdf>
10. Meites E, Gee J, Unger E. Human Papillomavirus. In: *Epidemiology and Prevention of Vaccine-Preventable Diseases*. 14th ed. ; 2021. https://www.cdc.gov/pinkbook/hcp/table-of-contents/chapter-11-human-papillomavirus.html?CDC_AAref_Val=https://www.cdc.gov/vaccines/pubs/pinkbook/hpv.html
11. Bhat D. The 'Why and How' of Cervical Cancers and Genital HPV Infection. *Cytojournal*. 2022;29:19:22. doi:10.25259/CMAS_03_03_2021
12. Choi S, Ismail A, Pappas-Gogos G, Boussios S. HPV and Cervical Cancer: A Review of Epidemiology and Screening Uptake in the UK. *Pathogens*. 2023;12(2). doi:10.3390/pathogens12020298
13. International Agency for Research on Cancer (IARC). (2024). *Global Attribution of HPV Genotypes to Invasive Cervical Cancer: A Systematic Analysis*.

14. Özler NB, Luboteni R, Agabegova B. HPV ilişkili Kansere Karşı Mücadelede HPV Aşıları Hakkında Derleme. *Türkiye Sağlık Okuryazarlığı Derg.* 2021;2(2):89-98. doi:10.54247/soyd.2021.29
15. World Health Organization (WHO) (2024). Cervical cancer. Erişim:10.09.2025. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cervical-cancer>
16. National Cancer Institute (NIH) (2022). Cervical Cancer Symptoms. Erişim:10.09.2025. <https://www.cancer.gov/types/cervical/symptoms>
17. T.C. Sağlık Bakanlığı. (2021). *Türkiye Kanser Kontrol Programı*.
18. American Cancer Society (2025). Pap Smear (Pap Test). Erişim:11.09.2025. <https://www.cancer.org/cancer/types/cervical-cancer/detection-diagnosis-staging/screening-tests/pap-test.html>
19. American Cancer Society (2025). HPV Testing. Erişim:11.10.2025. <https://www.cancer.org/cancer/risk-prevention/hpv/hpv-and-hpv-testing.html>
20. World Health Organization (WHO). (2021). New recommendations for screening and treatment to prevent cervical cancer. Erişim:10.09.2025. <https://www.who.int/news/item/06-07-2021-new-recommendations-for-screening-and-treatment-to-prevent-cervical-cancer>
21. National Cancer Institute (NIH). (2025). Cervical Cancer Screening. Erişim:10.09.2025. <https://www.cancer.gov/types/cervical/screening>
22. Serrano B, Ibáñez R, Robles C, Peremiquel-Trillas P, de Sanjosé S, Bruni L. Worldwide use of HPV self-sampling for cervical cancer screening. *Prev Med (Baltim)*. 2022;154(August 2021):199-203. doi:10.1016/j.ypmed.2021.106900
23. Bruni L, Serrano B, Roura E, et al. Cervical cancer screening programmes and age-specific coverage estimates for 202 countries and territories worldwide: a review and synthetic analysis. *Lancet Glob Heal*. 2022;10(8):e1115-e1127. doi:10.1016/S2214-109X(22)00241-8
24. World Health Organization (WHO). (2022). Human papillomavirus vaccines (HPV). Erişim:10.09.2025. [https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-\(HPV\)](https://www.who.int/teams/immunization-vaccines-and-biologicals/diseases/human-papillomavirus-vaccines-(HPV))
25. Human Papillomavirus Vaccination: ACOG Committee Opinion, Number 809. *Obstet Gynecol*. 2020;136(2):e15-e21. doi:10.1097/AOG.0000000000004000
26. Centers for Disease Control and Prevention (CDC). (2021). HPV Vaccination Recommendations. Erişim:10.09.2025. <https://www.cdc.gov/vaccines/vpd/hpv/hcp/recommendations.html>
27. PATH. (2022). *Global HPV Vaccine Introduction Overview*. https://media.path.org/documents/Global_Vaccine_Intro_Overview_Slides_Final_PATHwebsite_MAR_2022_qT92Wwh.pdf
28. T.C. Sağlık Bakanlığı Aşı Portalı. (2025). Aşı Takvimi. Erişim:10.09.2025. <https://asi.saglik.gov.tr/bagisiklama-programi-ve-asi-takvimi/asi-takvimi.html>